

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: **A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Országos Szövetségének Hivatalos Közlönye**
 Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, negyedévre 15 L, egyes szám 5 L.
 Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59.
 (volt Magyar-utca) — Telefon 484.

Nem létezik nagyobb disznóság

a román politika évkönyveiben, mint ennek a választásnak az eredménye.

Ezt nem mi, durva szocialista munkások mondjuk, hanem az európai hírnevű legnagyobb élő román tudós, Jorga Miklós, aki a párisi egyetemen is előadásokat tart. És mit mond a higadt, minden szavát komolyan megfontoló Maniu Gyula, akit Bratianu minden áron be akar csalogatni a kormányába? Azt mondja, hogy ez nem parlament, hanem egy összeharcsolt és összelopott magántársulat, politikai és erkölcsi presztizs nélkül, ez a bankszerűleg megszervezett oligarchacsoport egyformán szorit és nyom mindenkit, aki nem áll a szekerere mellé.

Minket ez az eredmény nem lep meg. Nagyobb hazugságot el sem lehet képzelni, mint ha valaki azt mondja, hogy Romániában parlamentarizmus van. A magyar nép a politikát régóta uri huncutságnak nevezi, de itt nem lehet ilyen játszi kifejezéssel jellemezni a politikát. Ami itt ezen a címen folyik, az a legarcátlanabb jogfosztás és törvénytíprás, kezdve attól a választójogi törvénytől, mely minden kormánynak biztosítja az ellenzéki szavazatok nagy részének törvényes elkobzásával a többséget, folytatva a soha meg nem torolt hatósági visszaélésekkel, szavazók börtönbedobásával, gyülekezési jog, propaganda, sajtó- és véleményszabadság elfojtásával, szavazatok meghamisításával, urnalopással és befejezve az ily gyalázatos módon szerzett mandátumok parancsszóra való cinikus igazolásával.

Aki itt a kormányhatalmat a kezébe kapja, annak biztos többsége van. A számok beszélnek. Averescu tizenkettedmagával ült a parlamentben, mikor miniszterelnökké nevezte ki a király. Ugyanekkor a liberális pártnak 227 képviselője volt. S a tavalyi májusi választásokon Averescu pártja több mint 280 mandátumot kapott, a liberálisok pedig csak 15-öt. Most fordult a kocka.

Hát hihető az, hogy máról holnapra így megváltozzék egy nép politikai felfogása? Hát lehet itt a népakarat megnyilatkoztatásáról beszélni?

Beszéljünk inkább másról! Beszéljünk arról, hogy miért nem jutott be ismét egyetlen munkásképvisező sem a törvényhozásba? Ennek több oka van. A legelső a választójogi törvény, amelyet helyesen szavazatelkobzó törvénynek kellene nevezni. Mert e pompás törvénynek köszön-

heti Bratianu, hogy az ő pártja minden 5367 szavazatra kapott egy mandátumot, a nemzeti parasztpárt minden 11258-ra, a kisebbségi blokk minden 12194-re, mi szociáldemokraták pedig 50059 szavazatra *egyét sem*. Ez a Bratianu általános egyenlő választójoga. Ha e két jelző nem volna szemérmetlen hazugság, akkor a jelöltjeinkre leadott szavazatok szerint kilenc szociáldemokrata képviselőnek kellene a parlamentben ülni.

Hogy ez ne legyen így, arról a törvény egy másik rendelkezése is gondoskodik. Az t. i., amely óriási összegek letételét követeli a jelölő pártoktól. A munkások pártja nem lopja a pénzt sem az állampénztárból, sem a bankoktól és vállalatoktól, hanem csak a mindennapi kenyérért dolgozó tagjaitól kapja s így nem is állíthatott minden kerületben jelöltet, hanem 71 megyéből csak 32-ben.

Az okok egész sorozatát mellőzve, a végső és döntő ok az u. n. egységesek, a választásokon „Falusi és Városi Dolgozók Blokkja” hangzatos néven fellépett kommunista-bolsevik társaság egységbontó, gonosz aknamunkája. Ezeket a gyalázatos üzemeket nem akarjuk most részletezni, csak a moszkvai pénzen folytatott lelkiismeretlen munkásbolondítás szomorú eredményére mutatunk rá.

A törvény szerint az a párt, amely

a szavazatoknak legalább két százalékát nem kapja meg, egyetlen mandátumot sem kap. Mi a szavazatok 1.81 százalékát kaptuk meg, a kommunisták pedig 1.14 százalékát. Kétségtelen, hogy ha ők meg nem bontják a munkásválasztók egységét, tiznél is több munkásképvisező kerül be. Ámde ők ezt nem akarják. Mert Moszkvának nem tetszik a törvényes munkásmozgalom, a parlamentáris küzdelem, ők a világtorradalom örületével akarják nyugtalanítani a világot és inkább pusztulásba kergetik saját híveiket s megakadályozzák a szervezett munkásság politikai érvényesülését, csak hogy a kapitalistáknál is erősebben gyűlölt szocdemeken üthessenek.

Ezen a választáson, ezen a legnagyobb disznóságon egyaránt diadalt arattak Bratianu és a bolsevikok. Az egyik megkapta a többséget, a másik megakadályozta a szociáldemokrácia parlamenti munkáját. A választásból tehát azt a tanulságot kell levonnunk, hogy nekünk e két gonosz front ellen kell harcolnunk. Küzdenünk kell a munkásosztályt elnyomó és kizsákmányoló reakció ellen, de hogy ezt a küzdelmet sikeresen folytathassuk, le kell vernünk azt a sötét népbolondító demagógiát, mely a szervezett munkásság legfőbb erejét, az egységet rabolja el a szociáldemokráciától.

Közép- és Déleuropa nehézvasipari munkásságához!

Szaktársak!

A háborús, valamint a háborúutáni évek igen súlyosan nehezdednek mindannyiunkra. Mindenhol fenyegetően üti fel fejét a reakció, készen arra, hogy a munkásságot utolsó védelmétől is megfossa. A nyolcórás munkanap, a háborúutáni idők szerzeménye, különösen a kohóiparban van mindjobban veszélyeztetve. Éveken át küzdöttünk, hogy a gyilkoló 12 órás műszak helyébe elérjük a nyolcórás műszakot. Az egyetűlt munkástömegek nyomása alatt a tőkének végre engedni kellett ezen követelésnek, azonban hogy a nehéz viszonyok folytán a szervezett munkások sorai kissé meglazultak, máris igyekeznek az ugynevezett „forradalmi omladékok” ismét eltávolítani.

Romániában és Jugoszláviában, Magyarországon és Lengyelországban részben már ismét a 12 órás műszak van érvényben, nagy kárára ezen országoknak, a határolt államok munkásságának pedig örökös veszélyére. A jelenleg majdnem minden európai államban uralkodó politikai kurzus mindenhol szociálpolitikai kihátással van. Mindinkább szaporodnak a szociális alkotások ellen irányuló támadások és a beteg és rokkant munkások védelme, az árvák és özvegyek támogatása a telhetetlen kapitalizmus szemében örökös tüske gyanánt szerepel. Az a kísérlet, hogy az amugyis már majdnem kulforsorban sinylődő középeurópai munkás életnivóját még jobban lesüllyesszék, egyesül az agrárkörök azon igyekezetével, hogy uzsoravámok segítségével fölhajtsák az élelmiszerek árait.

Az európai vas- és nyersvaskartell, a nemzetközileg legjobban megszervezett kapitalista-

csoport, most a világháború után újból arra törekszik, hogy gazdasági fölényét a munkássággal szemben kihasználja. Változatlanul azon az állásponton van, hogy a munkásságot korlátlanul a profit érdekeinek szolgálatába kell állítani, a munkabérek és munkaviszonyokat pedig önkényesen megállapítani.

Mindez azonban nem elég, miért is minden igyekezetük odairányul, hogy a munkát még intenzívebbé, a kizsákmányolást még erősebbé tegyék. A munkateljesítmény egy gyilkoló hajszarendszer következtében 50—80%-kal emelkedett, anélkül, hogy azt megfelelő munkabéremeléssel, vagy munkaidőcsökkentéssel honorálták volna. A baleseti statisztika errevonatkozó adatai még ott is, ahol a nyolcórás munkanap megmaradt, szörnyű módon emelkednek. Amíg a kapitalisták a múltban megelégedtek a munkakerő kihasználásával, addig ma a haszon érdekében a munkásság egészséges csontjait is megkövetelik. A haszon minden, a munkásság élete és egészsége viszont semmi.

Hogyan lehetséges, hogy a kapitalizmus a háború és forradalom dacára ilyen eredményeket tudott elérni? Ez a szervezet titka, amit csodálkozással kell elismerni. Nemzeti és nemzetközi érdekek összehasonlíthatatlan módon csatlakoztak kartelekbe és trösztökbe, hogy a nehézvasipar urai úgy politikai, mint gazdasági és szociális tekintetben az egyes államok viszonyait saját kényük-kedvük szerint átformálhassák.

Vajjon szabad-e panaszkodva és tehetetlenül néznünk és túrnunk ezeket az állapotokat? Nem és ezerszer nem. Azonban senki sem fog raj-

tunk segíteni, ha saját magunk nem kíséreljük meg helyzetünk megjavítását. Mi tanítottuk meg a vállalkozókat a szervezeti hatalom megismerésére, ők e gondolatot magukévé tették és a mestert tulszárnyalták. Rajtunk a sor, hogy az elvesztett kincset, a munkásosztály hatalmát ismét visszaszerezzük. A munkások testvérharca, a szervezett munkásság egykoron egységes sorait megbontotta és a kohómunkásság széles rétegét az indifferentizmus karjaiba dobta, s ezáltal a szervezeti töredékeket ugyszólván tehetlenné tette.

Ennek muszáj és kell, hogy másképp legyen, ami meg is fog lenni, ha mi úgy akarjuk.

Szaktársak! Zárjátok egyé harci soraitokat, hogy a szervezeti egységet újból helyreállítsuk. Az egyesült reakcióval szembe kell állítani az egyesített munkásosztályt, a brutális vállalkozószellem hatalmával pedig a proletáriátus zárt sorait. Ez legyen a jelszavunk a legközelebbi napok, hetek, hónapok, sőt évek során át, nehogy a kapitalizmus továbbra is győzedelmeskedhessen. A közép- és délnyugateurópai vas- és acélmunkásság képviselői nektek, akik a magas kemencékben, az acél-, cső- és drótművekben nehéz munkával változtatjátok az ércet vassá és a vasat acéllá, testvéri üdvözlötünket küldjük. Küzdeni akarunk értetek, hogy a kohó rabszolgáira is a nap világa süssön.

Ismerjétek fel az idők veszedelmét! Ismerjétek föl, hogy csakis a munkásság szervezeti erejével lehet a fokozottabb kizsákmányolást ellensúlyozni, illetve azzal szemben védekezni és annak további térfoglalását megakadályozni. Be tehát a szervezetbe mindazokkal, akik még a nagy harci egységen kívül állanak. Akik már megismerték a szervezet történeti szükségességét, dolgozzatok lankadatlanul, hogy egyetlen közömbös munkás se legyen körötökben. Mindenki a saját országában, de kölcsönös megértéssel dolgozzon a közös cél érdekében.

Széthúzás tehetetlenséget jelent, viszont az egység hatalmat, a szervezethez pedig erőt. Vigyék ki a kohók gyilkoló gőzétől telt munkahelyekre, a bérkaszányákba azt a jelszót, hogy a munkásosztály felszabadítása csakis a munkásosztály műve lehet, mert senkisé fog rajtunk segíteni, ha saját magunk nem kezdjük meg az ezirányú munkát. Ti, akik megtudtok birkózni a kemény ércel, a tüzes acéllal, saját sorsotokkal is meg fogtok tudni küzdeni. Ezért szedjétek össze magatokat, ismerjétek meg erőfőket s elnyomóitokkal helyezétek szembe elhatározottságotokat s proletárhűségteket s a proletárosztály győzelmébe vetett örök hiteteket.

Éljen a munkásinternacionále, a vas-, fém- és kohómunkások küzdő szelleme és a munkás-szolidaritás!

Testvéri üdvözléssel

az 1927. évi június 25—26-án Prágában megtartott középeurópai nehézvasipari konferencia osztrák, magyar, csehszlovák, jugoszláv, román és lengyel vas- és fémmunkások kiküldöttjei.

*

A prágai nemzetközi vas- és fémmunkás-konferencia, amely fontosság dolgában az eddigi ilyen összejöveteleket messze tulszárnyalta, széles vita keretében foglalkozott az európai nehézvasipari munkások helyzetével. Az errevonatkozó jelentések szinte rémes állapotokról tettek tanuságot, amelyekről egyben kiderült az is, hogy ezeket az állapotokat a nehézvasipari kapitalisták nemzetközi szervezete, a vas- és acélkartel hozta létre. A részletek még ennél is mélyebbre engedtek betekintést, amelyekből azután megtudhatjuk, hogy a kartelek az eladási piac fölöstása és a termelés kontingentálása mellett fölöstották egymásközt a munkások kizsákmányolását célzó intézkedéseket is, ami különösen a munkabérekre és a munkásokra vonatkozik. Ausztria 29 küldöttel, Csehszlovákia 45, Magyarország 6, Jugoszlávia 3 és Románia 1 küldöttel képviseltette magát a konferencián. A konferencia elnökéül Hampl szaktársat, a csehszlovák vasmunkás szövetség vezető-titkárát választotta meg. Domes szaktárs pedig a napi-rendi pontok elbadorója volt. A nehézvasipari munkások védelmi harcai egységes irányítására egy bizottságot választott a konferencia, melynek tagjai Domes, Stein, Kaufman és Hampl szaktársak lettek. Közép- és Déleürópa nehézvasipari munkáltatói között a magyar munkáltatók azok, akik legelőször helyezték hatályon kívül

a 8 órás műszakot és bevezették a napi 12 órás munkaidőt. És amikor ez megvolt, akkor vette kezdetét a munkabérek redukálása, azzal az indoklással, hogy a munkás keresete a 12 órás munkanap mellett a 8 órás munkanappal szemben 50 százalékkal nagyobb, aminek terhé a vállalatok nem bírják el. Ez vezetett azután a munkabérek olyan mértékű megrontására, hogy ma a munkások 12 órai munkaidő mellett alig keresnek valamivel többet 8 órai keresetüknél. Nálunk Romániában sem valami fényes a nehézvasipari szaktársaink helyzete és naponta résen kell legyünk, hogy a 8 órás munkanap elleni tökéstámadásokat visszaverhessük.

Aki ismeri azt a nehéz munkát, amelyet büzbén, szélben, esőben és nagy forróság mellett a nehézvasipari munkások végeznek, az tisztában van azzal is, hogy a mai munkaidő- és munkabérrendszer egyenesen a munkásság tudatos elpusztítását vonja maga után. A meghosszabbított munkanap mellett nem jut elég idő a nehéz munkától agyonkínzott munkások pihenésére, míg az alacsony munkabérek ugyszólván kizárják, hogy a munkások a nehéz munkában leadott testi energiát a szükséges élelmiszerek útján pótolhassák. A mai modern korban tehát a nehézvasipari telepek jelentik a testi kínzásoknak azt a formáját, amely évtizedekkel ezelőtt csak a börtönökben volt ismeretes.

Mindezekkel szemben az államoknak a törvény teljes szigorával kellene föllépni, ami, sajnos, eddig csak vajmi kevés esetben történt meg. Egyes államokban a szakszervezeti szabadság és az üzemi tanácsok intézménye teszi némiképpen lehetővé, hogy a nehézvasipari munkások helyzete könnyebbé tétessék. Néhány államban és így Romániában azonban még ez nincs meg, miért is a munkásság teljesen a maga erejére és a szervezetére van utalva. Ennek a fölismerése tette szükségessé egy nehézvasipari konferencia összehívását, amely június 25—26-án Prágában lett megtartva. Ez a konferencia intézi Középeürópa munkásaihoz azt a manifesztumot, amelyet lapunk élén közlünk és amelynek minden szavát a román nehézvasipari munkásságnak is magáévá kell tenni. Itt az idő a cselekvésre. Be kell vonni a szervezés munkájába minden munkást, hogy így egyé tömörítve a szétágazó erőket, a nemzetközi nehézvasipari tőkével szembeállíthassuk a munkásság hatalmát, aminek hatása nemzetközi viszonylatban sem maradhat el. Hassa át minden szaktársat az a tudat, hogy amit tesz, azt a saját érdekében teszi, hogy minden céltudatos megmozdulása egy-egy határkö azon az uton, amely egy szebb jövő felé vezet.

Végül közöljük Domes szaktárs határozati javaslatát, amit egyhangulag fogadott el a konferencia:

A háboru utáni gazdaság fejlődése olyan irányzatokat mutat, amelyek minden ország, minden nép és minden szakma munkásságát nyomatékosan figyelmeztetik, hogy meg kell védelmezniök szociális és gazdasági vívmányaikat, amelyeket a szakszervezetek évek hosszú során át végzett munkájukkal és a háborus idők oly nagy áldozataival szereztek.

A kapitalizmus újabb módszereket és újabb eszközöket keres hatalmának növelésére, hogy korlátlan, új profitnyereségeket érjen el. Ez a törekvés nemzetközi kartellek és tröszt-

tők alakításában nyilvánul meg. A termelés és kereskedelem központosításának ebben az új formájában találja meg a kapitalizmus a hatalom fölhalmozásának azokat az eszközeit, amelyek a termelés, a piac és a munkások gazdasági föltételeinek is egy helyről való szabályozását lehetővé teszik.

Ez különösen a mai körülmények között, amikor a reakció hatalomra jutott, a munkásérdekek súlyos fenyegetését jelenti, ezzel tehát szembe kell szállni. A kapitalizmus hatalmával szembe kell állítani a proletárság központosított hatalmát, amely szakszervezetein nyugszik.

A vas- és fémiparban legmesszebb mentek Európa kapitalistáinak törekvései. Az európai kartellhez való csatlakozás keretei között Ausztria, Csehszlovákia, Magyarország, Lengyelország, Jugoszlávia és Románia vas- és hengerművei benső egyesülésben képezik e kartell alkatrészét. Különösen ebben a középeürópai egyesülésben mutatkozik meg világosan a kartell lényege személyi, üzemi, kereskedelmi és termelő szervezeti vonatkozásokban.

Ez az egyesülés olyan, mint egyetlen cég, amelynek több országban vannak telepei. A nemzetközileg szervezett tőkének ezzel a tagadhatatlanul nagy hatalmával szemben a Nemzetközi Vas- és Fémmunkás Szövetség megbízásából Prágában június 25 és 26-án a nevezett országok nehéz ipari munkásai részvételével tartott értekezlet szembeszáll a fenyegetett munkásjogok védelmére.

Az értekezlet e célból felhívja a résztvevő szövetségeket, hogy a szakszervezetek egységért és erősítéséért küzdjenek és kereteik között a nehézipar munkásait szorosabban fogják össze, hogy így a kohó- és henger-munkások nemzetközi benső kapcsolata lehetségessé váljék. Ez az egyesülés a kölcsönös információt és az általános szervezeti erősítést mozdítja elő.

Az értekezlet egyszersmind felhívja a kohóművekben és az egész nehéziparban dolgozó proletárságot, hogy a dolgok fejlődését, az osztályellentétek kiélesedését kötelességszerűleg a legteljesebb figyelemmel kísérje.

Kollektívszerződés-kötés a cluji városi vízműnél

A cluji városi vízműnél és telepein dolgozó munkások kollektívszerződése még 1927 április hó 1-én lejárt. A tárgyalások hosszadalmasra nyultak és több esetben volt tárgyalás a cluji munkaügyi felügyelőség előtt, melyeknek eredményekéül július 13-án meg lett kötve az új kollektívszerződés, melynek főbb pontjai a következők: Április hó 1-ére visszamenőleg minden munkás egy 12%-os béremelésben fog részesülni, bérrevízió 3—3 havonként fog megtörténni 1—1 arányban. A szabadság a következőképpen lett módosítva: 1 év után hat nap, 3 év után 10 nap, 5 év után 14 nap, 10 év után 21 nap fizetéses szabadságot fognak a munkások élvezni. A kollektívszerződésnek egyéb pontjai változatlanul lettek meghosszabítva 1927 szeptember 15-ig, amikor a városi villamosműnél is lejárt a kollektívszerződés és így egyszerre lesz a két szerződés megkötve a városi tanáccsal.

— Munkát könnyörögni bármi bérért jöttem — szól a kulí s hallgat a kegyelmi szóra.

— Kollektívszerződés biztosítja jogainkat! — mondja a bizalmi a hajlongó burzsujnak.

A Vasas Internacionale titkárának jelentéséből

A Nemzetközi Vas- és Fémmunkás Szövetség kongresszusa augusztus második hetében ül össze Párisban. A három évvel ezelőtt Bécsben tartott legutóbbi kongresszusnak az a reménye, hogy a gazdasági helyzet javulni fog, nem vált be, sőt a legtöbb országban egyik válság a másikat követte. A racionalizálás fokozta a kizsákmányolást s a pénz értéktelenedése és a piac megromlása a munkanélküliséget eddig ismeretlen fokra emelte. Áll ez az egész munkásságra, de különösen a vas- és fémiparra.

Szemmel látható ez az Internacionale titkárának jelentéséből. A 277 oldalra terjedő jelentésnek kétharmada a *csatlakozott országok gazdasági és szakszervezeti viszonyaival* foglalkozik. Feltárja a mai idők társadalmi és ipari történetét, a szervezett vas- és fémmunkások szívós törekvését, hogy a nehéz viszonyok között is javítsák helyzetüket. A jelentés Európán kívül kiterjed Északamerikára is.

Részletesen foglalkozik a jelentés szövetségünknek az *Egyesült Államokba kiküldött bizottsága által végzett tanulmányuttal*, amelynek célja volt az ottani vas- és fémmunkások csatlakoztatása az Internacionalehoz. A bizottság jelentését lapunkban teljes szövegében közöltük, így tehát erre bővebben kitérni nem szükséges.

A titkári jelentés foglalkozik az *orosz vas- és fémmunkások csatlakozásának* kérdésével is, közölve az ez ügyben folytatott levélváltás és tárgyalásokat. Sajnos, eredmény még nincs, aminek nyilvánvalóan a szovjet közismert világforradalmasító ábrándpolitikája az oka.

Részletesen foglalkozik a jelentés a támogatásra szoruló *vas- és fémmunkások segélyezésével*. A nemzetközi segélyezésre való készség sohasem volt élénkebb, mint a lefolyt években. Büszkén mondja a jelentés, hogy a nemzetközi segítség egyetlen esetben sem mondott csődöt s ennek köszönhető, hogy a munkásság ki tudta védeni a tőkés támadásait. 1920-tól 1926-ig 887.000 svájci frank (1 svájci frank = 32 lej) önkéntes adomány folyt be e célra, amelyből 869.000 et a szervezetek adtak. Ezenkívül 17.552 frank önkéntes adomány érkezett a szövetségi pénztár erősítésére. De ez még nem minden, mert a titkársághoz befolyt ezen összegeken kívül még jelentékeny összegek folytak be közvetlenül a küzdő munkáscsoportokhoz.

1925 áprilisában jelent meg először a szövetség hivatalos lapja, a *Mitteilungsblatt* német, francia és angol nyelven 2200 példányban. Ez a lap állandóan tájékoztatja a szaktársakat a nemzetközi eseményekről. Szövetségünk, mint a jelentés kiemeli, a legolcsóbb adminisztrációval és így a legalacsonyabb járulékokkal vezeti az ügyeket. A nemzetközi szakmai titkárságok évi járuléka ezer tagonként 14—90 holland forint (1 holland forint = 66 lej) között ingadoznak. A vas- és fémmunkások a legalacsonyabb összeget fizetik.

A Vasas Internacionalehoz ezidő szerint *husz ország harminc szervezete tartozik 1,633.000 taggal*. A taglétszám 1924-től 1926-ig 2 millió 131.000-ről csökkent le ennyire, aminek okai eléggé ismeretesek. Ennek megfelelően az 1924. évi 50.953 frank bevétel is csökkent 1926-ban 48.293 frankra. Ebben azonban benne vannak a szövetségi pénztár javára küldött önkéntes adományok is.

A jelentés a nemzetközi szövetségnek élénk és bizonyára eredményes tevékenységéről számol be s adatai között elég biztató jelt találunk a még eredményesebb jövőre, mert a taglétszám ismét emelkedik, ezzel együtt a harci készség és a fejlődésre való törekvés is erősödik.

A párisi kongresszus, melyen a Romániai Vas- és Fémmunkás Szövetség képviselőjében Bartalis Sándor szövetségi titkár és Bernau Péter szövetségi elnök szaktársak vesznek részt, bizonyára igazolni fogja ezt és kiinduló pontja lesz Internacionálénk újabb és sikeresebb előnyomlásának.

Itt jegyezzük meg, hogy nevezett szaktársaink nemcsak a mi szövetségünk, hanem a Romániai Szakszervezeti Tanács képviselőjében is részt fognak venni a Szakszervezeti Internacionale ugyancsak Párisban tartandó kongresszusán és egyéb nemzetközi tanácskozásokon is, amelyekről lapunk legközelebbi számában fogunk beszámolni.

Véget ért az oradeai héthetes sztrájk

A nagyváradi vasöntőde és gépgyár munkásainak f. évi május 28-án megkezdett bérmozgalma július hó 17-én kollektív szerződéskötéssel véget ért.

A kötött kollektív szerződés 1928. év december 31-ig marad érvényben és annak pontjai nagyon sok kívánnivalót hagynak hátra. A harc befejezése után nem hagyhatjuk szó nélkül azokat az okokat, amik majdnem eredménytelené tették a nagyváradi öntudatos szaktársaink példás küzdelmét.

Elsősorban a folytonos hatósági beavatkozások ezen tisztán gazdasági mozgalomban bénították meg a küzdelmet. A letartóztatások napirenden voltak. Sohasem fejtett ki nagyobb terrort a rendőrség, mint ezen mozgalom alkalmával, ami szerencsétlenségre összeesett az országos választások idejével. Sem gyűlést, sem megbeszélést nem lehetett tartani, ahol a sztrájkoló szaktársainkat fölvilágosítani lehetett volna.

A sztrájk szabadság nagyobb dicsőségére a rendőrség tömegesen tartóztatta le szaktársainkat és kihallgatásuk után a cluji hadbíróóság börtönébe hozták őket. Szövetségünk tagjai közül Volfslager Sándor, Papp László, Stán László, Szedlicska Emil és Vitkovits József szaktársak voltak hetekig a cluji hadbíróóság börtönben.

A jogtalan letartóztatás elleni tiltakozásképpen, szaktársaink éhségstrájkot mondtak ki a szintén letartóztatásban levő egységesekkel együtt. *Kilencről tízeneg napig sem egy falat kenyeret, sem egy kanál ételmezt nem vettek magukhoz* s a kiszabadulásuk előtti napokban már megmozdulni sem tudtak a kemény börtönpriccseken.

Szövetségünk ügyészenek többrendbeli utánjárására július 12-én föltételeken szabadlábra helyezték a már félig halott szaktársainkat, kik közül többen azonnali kórházi kezelésre szorultak a hosszú éhség után. Egyiptomi mumiákhoz és nem emberekhez hasonlítottak csontig leaszott szaktársaink kiszabadulásukkor. De ez még mindig nem volt elég, július 29-én hadbíróóság tárgyalásra idézték őket.

A tárgyalást több szaktársunk fekvő betegségére való tekintettel nem lehetett megtartani és így szeptember 20-ára lett a főtárgyalás elhalasztva. S mindezen sok tortúra és szenvedésnek csak azért kellett megtörténni, hogy a gépgyár egynehány részvényese nagyobb profitot zsebelhessen be és hogy a választásoknál a munkásság megfélemlítve legyen.

És mindezek után csak a mozgalom végén, az egységes vezetők megpuhítása után engedte meg a rendőrség Erdős vezérigazgató kérésére és védnöksége alatt Buneşcu rendőrprefektus jelenlétében a gyűlékezést, hogy megpuhítsák a tárgyalások eredményeivel elégedetlen szaktársakat. A rendőrprefektus jelenléte és az a tény, hogy az egységesek anyagilag már nem bírták a mozgalom segélyezését, nagyon lehangozta a küzdők harci készségét, mert minden szaktárs számíthatott arra, hogy jogos kritikai hozzászólása után a többi letartóztatott szaktárs sorsára jut. A család pedig éhezhetik odahaza, ha nincs miből segélyt adjanak. Minden szaktárs tudta és Erdős vezérigazgató előtt sem maradt titokban, hogy az utolsó hét sztrájksegélyét a munkásothton konyha-pénzből kellett kiegészítenie az egységes vezetőség. Ez a tény ültette magas lóra Erdős urat, hogy diktálja a föltételeit. Még a rendőrprefekt jelenléte sem tudta teljesen elfojtani a jogos elégedetlenek kritikáját s az egységesek tárgyalóbizottsági tagjai nyílt ülésen le akartak mondani az éles, de jogos kritika miatt.

Ez a tény és a tömeges letartóztatások teljesen demoralizálták a küzdők harci készségét és így egy időre sikerült letörni a jól indult mozgalmat.

A mozgalom elején hangozatosan hirdették Müller és társai, hogy kitaranak a végletekig s már a hatodik héten anyagi okokból szeldültek meg, dacára annak, hogy az amszterdami helyi gyűjtését is igénybe vették. Szövetségünk tagjai azon tudatban vették föl a közös küzdelmet, hogy az egységesek is föl vannak készülve ezen nehéz küzdelemre, de már az első héten kiderült, hogy dacára a 35 leis hetijárulékaiknak, lényegesen kisebb segélyt adnak, mint a szövetségünk. Négyszáz lei heti legmagasabb segélyt adtak, míg a mi tagjaink

a gyűjtésekkel együtt heti 600 lei legmagasabb segélyt kaptak.

Ebből a közös harcból az a tanulság, hogy a jövőben anyagi garancia nélkül nem fogunk felülni az egységesek demagogiájának. S mozgalmunkat fölül függetlenül fogjuk lefolytatni még Váradon is, ahol nekik is még egyelőre tagjaik vannak. Reméljük, hogy ez a mozgalom kinyitotta az egységes szaktársak szemét is és belátják, hogy egy bérmozgalom levezetésére nem demagógia, hanem pénz, pénz és irányító képesség kell.

Várad szaktársaink tulajdonítsák az egységesek tehetetlenségének szépen indult küzdelmük eredménytelen kimenetelét.

Az angol sztrájkellenes törvény

Az angol parlament többsége, amely — úgy látszik, — a hatalmas szénbányászsztrájkból nem tanult, hanem attól megrémülve fokozottabb és elvakultabb dühvel akarja törvényhozás útján visszaszorítani a szervezett munkásság mozgalmát, ennek minden tiltakozása ellenére megszavazta a sztrájkellenes törvényjavaslatot. A parlamenti bizottságok tettek ugyan néhány módosítást a javaslaton, ezek azonban jelentéktelenek és több módosítást minden vita nélkül hajszoltak keresztül.

A törvény főbb rendelkezései a következők:

Mindazok a sztrájkok, amelyek nem tisztán szakszervezeti összejutások elintézését célozzák, törvénytelenek. A rokonszenvi sztrájkok is törvénytelenek, amennyiben nem a fenti célt szolgálják és nem a kérdéses szakma munkásaira szorítkoznak. Minden törvénytelen sztrájk támogatása bűncselekmény. A szakszervezetek felelősek azokért a károkért, amelyeket a vállalkozóknak a törvénytelen sztrájkokkal okoznak. (Ezt a rendelkezést minden vita nélkül szavazták meg.) Tilos a szakszervezeteknek, hogy tagjaikat, akik vonakodnak sztrájkban résztvenni, kizárják vagy pénzbírsággal sújtsák. A sztrájkba lépést annyira korlátozták, hogy az a gyakorlatban jóformán lehetetlenné vált. A politikai járulékokra vonatkozó rendelkezéseket némileg módosították a munkások indítványai értelmében s ez az egyetlen valóságos engedmény. Mindazonáltal fenmaradt az a rendelkezés, hogy a szakszervezetek tagjai kötelesek határozottan kijelenteni, hogy a politikai járulékot szabad elhatározásukból fizetik. Ezeket az alapokat külön is kell kezelni. Az államhivatalnokoknak nem szabad olyan szakszervezetekhez tartozniok, amelyek nem kizárólag a saját szakcsoportjukra szorítkoznak, vagy kapcsolatban állnak „kívül álló testületekkel” (Országos központ, Internacionale stb.) Az államügyész bármikor megtilthatja, hogy szakszervezeti pénzeket „törvényellenes sztrájkok” támogatására fordítsanak.

Kikerülte a komolyabb figyelmet a törvénynek az a veszedelmes rendelkezése, mely szerint amerikai módszer utánzásával a bírák a sztrájkoló ellen kényszerítéletet hozhatnak. Ilyen ítélet esetén még a sztrájk előtt, egyetlen levéllel vagy telefonközléssel törbe csalhatják a szakszervezetet, a szakszervezeti pénzek kezelésére vonatkozó törvényszakasz alapján.

De hiába lett törvény a kormány és a kapitalizmus merényletéből, az angol munkásság tovább folytatja ez ellen a legélesebb küzdelmet. A szakszervezeti és munkássájtó napról-napra fejtegeti a törvény veszedelmes következményeit és a brit szakszervezeti szövetség ezt a harcot gazdag propagandaanyag kiadásával támogatja. A gyűlések százai is szakadatlanul foglalkoznak a kérdéssel. Ennek a propagandának örvendetes eredménye, hogy a szakszervezetek taglétszáma rohamosan emelkedik. Második eredménye a legutóbbi *pótvalasztásokon a kormány veresége*, amely nemcsak a munkás, hanem a liberális szavazatokat is elvesztette. Sőt még a józanabb kapitalista körökben is úgy nyilatkoznak, hogy ez a békerontó törvény a brit gazdasági életnek ebben a kritikus pillanatában veszedelmes.

Föltétlenül bizonyos, hogy a sztrájk elfojtását és ezzel a szakszervezetek gyöngítését vagy szétomlását célzó törvénynek épp ellenkező lesz a hatása. Az angol szervezett munkásság és az igazán liberális polgári elemek küzdelme siettetni fogja a kormány bukását és közelebb hozza azt az egész világtörténelemre döntő jelentőségű eseményt, hogy *Nagybritánia kormányát a szervezett munkásság ne kisebbségi, hanem többségi alapon átvegye.*

Több, mint tizenhárom millió szervezett munkás küldöttei tanácskoznak

a Szakszervezeti Internacionálé IV. kongresszusán

amelynek programját lapunk legutóbbi számában már ismertettük. A kongresszus augusztus 1-től 6-ig tart Párisban. Közöljük ez alkalommal a Nemzetközi Szakszervezeti Szövetséghez csatlakozott munkásokra vonatkozó statisztikai adatokat, amelyek szerint az egyes országokban az amszterdami Internacionáléhoz tartozó munkások száma 1926 végén a következő volt:

Németország	4.822.366
Nagybritánia	4.365.619
Ausztria	807.515
Franciaország	605.250
Belgium	552.094
Svédország	384.617
Csehszlovákia	356.386
Dánia	239.704
Spanyolország	235.077
Lengyelország	224.423
Hollandia	189.686
Svájc	149.997
Magyarország	125.021
Kanada	106.412
Argentína (1926.)	82.574
Románia	33.093
Jugoszlávia	27.166
Palesztina	18.663
Lettország	16.679
Bulgária	14.803
Luxemburg	13.339
Memel	1.401
Összesen	13.131.867
Olaszország (1924 december 31.)	234.520
Összesen	13.366.380

Olaszország annak bizonyosságául, hogy Mussolini rémuralma mennyire kikapcsolja a modern munkásmozgalomból ezt a jobb sorsra méltó országot, 1924 december 31. óta nem küldte be a szervezett munkásokra vonatkozó statisztikai adatokat, hiszen azok a fascista szakszervezetek, amelyeket Mussolini engedélyez, valódi munkásszervezeteknek nem is tekinthetők.

Ez a statisztika azt mutatja, hogy az amszterdami Internacionáléhoz ezidőszereint jóval több, mint tizenhárom millió szervezett munkás tartozik. A felsorolt országokban a munkások száma körülbelül 37 millió, így tehát a szervezett munkások száma több, mint az egész munkásság egyharmada. Minthogy ilyképpen a munkásságnak majdnem kétharmada még mindig szervezetlen, óriási feladatok állanak a szervezett munkásság előtt, hogy ezeket a szervezetlen nagy tömegeket, amelyek ugyszólván ingyen jutnak mindazokhoz az előnyökhöz, amelyeket a szervezett munkásság vív ki az egész munkásság javára, minél előbb bevigye a szervezetekbe. Viszonyásul azonban ez az óriási szervezetlen tömeg a maga közönyösségével, sztrájktréseiivel megnehezíti, sokszor megbénítja a szervezett proletárság gazdasági harcát. Minden erőnkkel meg kell tehát feszíteni, hogy a szervezett és szervezetlen munkástömegek közötti arányt a szervezettség felé megjavítsuk. Ha meggondoljuk, hogy ez átlagos aránynál sokkal rosszabb a helyzet Romániában, fokozottabban éreznünk kell a köteleiséget, hogy a szervezetlenek tömegét minél előbb és minél nagyobb mértékben magunkhoz hódítsuk.

A párisi kongresszus tárgyalásainak egyik főcélja éppen a szervezkedés előmozdítása lesz.

Az Internacionale jelentése részletesen foglalkozik az 1924, 1925 és 1926 években kifejtett működésével, kiterjeszkedve a gazdasági helyzet és a munkásmozgalom jelenségeire.

A jelentés bevezetése őszintén feltárja, hogy Európa nehéz gazdasági helyzete miatt a munkásmozgalom szociális és gazdasági helyzete sem javulhatott, sőt igen nagy munkástömegek szenvedték a kapitalizmus nemzeti és nemzetközi szervezkedése kartellekben és trösztökben s a nagyipari államokban egyre növekvő racionalizáció fenyegetik a munkások millióinak biztos existenciáját, nyugodt kenyérkeresetét.

Ily viszonyok között nem csoda, ha az Internacionáléhoz csatlakozott munkások száma lecsökkent 16,530.000 ról a fenti létszámra, vagyis több mint három millióval esett, vigasztalásul megjegyezhetjük azonban, hogy a csökkenés legnagyobb volt Németországban, ahol most ujabban rohamos az emelkedés.

Részletesen foglalkozik a jelentés a múlt év folyamán tartott Balkán és Balti—Skandináv konferenciákkal, amelyeknek célja volt az oda-

tartozó országok munkásmozgalmának megerősítése. A Balkán országok, ideértve Romániát is, csatlakoztak Amszterdamhoz, azonban Norvégia, Finnország, Litvánia és Esztorország még nem csatlakoztak. Nem sikerült az orosz szakszervezeteket sem csatlakozásra bírni, bár ez irányban sok tárgyalás és levelezés folyt. Annál nagyobb sikerként számol be a jelentés arról, hogy Csehszlovákiában a német és cseh szakszervezeti mozgalom egységessé vált.

Megemlékezik a jelentés a harcban álló munkásság nemzetközi segélyezéséről, aminek Dániában, Bombayban a textilipari munkásoknál és különösen a nagybritániai bányamunkásoknál volt példátlan jelentősége.

Buzgó működést fejtett ki az Internacionale a háborúellenes akcióval, a nemzetközi munkástörvényhozás követelésével, a reakció és különösen a fascizmus elleni küzdelemmel.

Végezetül kifejti a jelentés, hogy a kedvezőtlen körülmények, a rossz gazdasági helyzet és különösen a kommunista testvérharc ellenére is az Amszterdami Internacionale megőrizte eddig szerzett hadállásait, sőt megerősítette azokat annyira, hogy a hozzánk csatlakozott szervezett munkásság a diadal reményével folytatja további harcát a munkásosztály felszabadításáért.

A temesvári irógépszerelő szaktársak szervezkedése

A rossz gazdasági válság velejárója, hogy a tőke a rossz konjunktúra következtében ért profitvesztését a munkások bőrén szeretné behozni, olyképpen, hogy indokolatlan bérredukciókkal kísérletezik.

A temesvári irógépszerelő vállalatok hasonló módon kísérleteztek. Tervük azonban az öntudatosan gondolkodó szerelő szaktársaink komoly ellenállásán hajótörést szenvedett. A munkáltatók természetesen tervük keresztülviteléről ma sem mondtak le, mint ahogyan a tőke sohasem fog lemondani arról, hogy a munkás rövására profitját növelje. A munkáltatók szervezett törekvése irógépszerelő szaktársaink öntudatos megmozdulását eredményezte, melynek folyamánként a szakmában dolgozó szerelő szaktársaink értekezletet tartottak, ahol a bánati szaktanács nevében megjelent Pirovszky Károly szaktársunk a szervezkedés fontosságáról tartott előadást.

Pirovszky szaktárs beszéde után az egybegyűltek egyhangú lelkesedéssel mondták ki a temesvári irógépszerelőmunkások szakosztályának megalakulását. A szakosztály elnökévé Adorján József, jegyzővé Maczár László és ellenőrré Láng Béla szaktársakat választották meg. A megválasztott vezetőség nevében Adorján elnök szaktárs mond köszönetet megválasztásukért és kéri a tagok támogatását. Ezzel az alakuló ülés lelkes hangulatban véget ért. A szövetség nevében üdvözljük szaktársaink elhatározását és ígérjük, hogy szövetségünkben erős támogatóra fognak találni minden céltudatos gazdasági megmozdulásukban.

Munkás-sport és a szakszervezetek

A szervezett munkások között a munkás-sportnak nagyon sok barátja van. Igaz ugyan, hogy ellenzője is van elég.

A sportbarátok a munkás egészségének megóvását, testi erejének, ügyességének fejlesztését, az összetartás fokozását és a káros szenvedélyektől való elvonását emelik ki agitációjukban.

A sport ellenzői viszont azzal érvelnek, hogy a nagy sportbarátok elhanyagolják szervezeti kötelezettségeiket és szerintük ugyanis eleget sportol a munkás napi súlyos munkája elvégzése alkalmával.

Hogy a sporthoz hozzászólhassunk, ismerni kell annak testnevelő hatásait. Már a régi görögök megmondták, hogy „ép testben ép lélek lakik” s ez a legszébb jelszava a sportért lelkesedők nagy táborának.

Különösen az utóbbi évtizedben a sport óriási módon föllendült s a sporttelepek tömege vannak játszó sportolókkal és még többen vannak, akik a játékok nézésében lelik legnagyobb gyönyörűségüket. Valóságos komikum, ahogy a nézőközönség sokszor viselkedik. S csak ki kell menni egy-egy sporttelepre, hogy meggyőződjünk arról a nagy népszerűségről, aminek különösen a football-sport örül. Egy-egy népszerűbb footballistát a város kicsinye és nagyja egyaránt névszerint ismeri és becézőneven szólítja. A tribünök majd leszakadnak egy-egy népszerűbb csapat által elért gól alkalmával a viharos tetszésnyilvánítás tomboló kitérésétől. Tény az, hogy ma különösen a footballsport örül a legnagyobb népszerűségnek. S ez a sport vonja a nézők tízezreit legjobban a sporttelepek felé. Már pedig ennél a játéknál csak 11—11 játékos küzd a sikerért, míg a nagytömeg csak a néző szerepét tölti be.

A sport célja pedig nem annyira a nézésben, mint inkább annak művelésében áll. Igaz, hogy football-játékot nézni is jobb a szabadban, mint a korcsmák fülledt levegőjét szívni. De ha már a szabadba men-

tünk, akkor magunk is sportolhatunk, ki-ki a saját tetszése szerinti sportágban.

Turisztika, úszás, birkózás és a szabad tornagyakorlatok különböző válfajai elég lehetőséget adnak arra, hogy mindenki hódolhasson valamelyiknek. Megvallom, magam sem nagyon lelkesültem a munkás-sport iránt, mikor láttam, hogy sok helyen inkább érdekli a munkásság egy részét valamely kedvező csapatának gólyeresége, mint a taggyűléseken való részvétel. Ellenszenvemet még fokozta az a körülmény, hogy igen sokszor a polgári egyletek anyagi előnyökért elcsalják a munkáscsapatok legjobbjait. S a munkásokkal játszó polgári egyesület győzelmet arat a munkásegylet színei fölött. Ez ellen tenni kellene valamit, ha másképp nem megy, még bojkottal is kényszeríteni kellene a munkásjátékosokat a munkáscsapatokba. Ne fonjon a proletár babérkoszorút a polgári egyesületek részére s akkor lesznek kitűnő munkáscsapatok is.

A football-sport különösen külföldön már valószínűségi professzionizmussá fejlődött s ott ma már a játékosok pénzért rugják a labdát. Nálunk is megvan az arra irányuló törekvés. Sok jó játékos csak azért kap munkát, mert jól tud fejeselni, vagy labdát rugni.

Tagadhatatlan tény, hogy a közönség sportszennvedélyéből is sokan szeretnének tőkét kovácsolni, mint ahogy a zsilvölgyi bányatelepeknél is tapasztalható, ahol ezúton gondolják a munkások figyelmét elvonni a szervezkedéstől, de ez csak még indokoltabbá teszi a munkás-sportegyletek megalakulásának a szükségességét. A munkás sportegyletek tevékenysége nem merülhet ki teljesen a football-játékban, hanem különösen a tömeg-sportágakat kell behatóan művelni s akkor mi is elérjük az ausztriai és csehszlovák munkástestvéreink által már kivívott helyzetet, ahol ma százazrek és milliók üzik a testnevelő sportot. A legutóbbi prágai munkásolimpiász gyermeknapján végignéztém 6000 proletár-leányka és 6000 proletár-gyermek tornagyakorlatait s a kép, amit ott láttam, örökre emlékezetemben maradt. Vörös ingben, vörös sapkában, zenezóra tornásztak az 5—12 éves gyermekek oly mesterien, hogy a katonaság gyakorlatai messze eltörpülnek a gyermekek által végzett komplikált szabadgyakorlatok mellett. Az a gyermek, aki évekig a munkás-sportegyletben játszik, sohasem lehet ellensége a proletáriátusnak, s még ha más pályára kerül is, hálával fog visszaemlékezni a munkásság nevelésére.

A sport jó! A sport szükséges! S ha már sportolunk, tegyük hatalmasra a munkás sportegyleteket még anyagi áldozatok árán is. Csehszlovákiában az ország minden szervezett munkása 10 cseh koronával (50 lej) járult hozzá a munkás-olimpiász költségeihez. Prága városa pedig 10 millió cseh koronát adott az állami hozzájáruláshoz, hogy fölépülhessen a hatalmas munkás sporttelep. Maga a köztársasági elnök, a hadügy- és belügyminiszter is megjelentek a megnyitón és a vörös zászlókkal tele tűzött tribünökön együtt tapsoltak a több száz ezres proletártömegekkel.

Csehszlovákiában nem fél senki a vörös színtől, nálunk pedig még a színek skálájából is törölni szeretnék.

Csehszlovákiában és több más külföldi államban az állam és a városok is áldoznak a munkás-sport fejlesztésére, míg nálunk csak a saját erőnkre vagyunk utalva.

Ez a tudat minden munkástestvérünket arra kell ösztönözze, hogy tőbbit áldozzunk a munkás-sportegyletek megvalósítására, hogy nálunk is végre egészséges munkás-sportegyletek létesülhessenek.

György, szövetségi titkár.

Nem védik a munkás életét Resicán sem. A múlt hó 23-án délután 5 órakor a Resicai Vasműveknél egy 4600 kg. súlyú teher a daruról lezuhant és az ott dolgozó Buza János segédmunkást rettenetesen agyonlapította. Irtozatos látványt árult az odaszietők elé. A szerencsétlen munkás feje kilocsant agyvelővel messzire gurult, az egész test pedig teljesen szét volt zúva. Rövid idő óta harmadik ilyen halálos baleset ez itten, aminek csakis az igazgatóság az oka, mert nem gyakorol kellő ellenőrzést a daruk működésénél és nem alkalmaz erre a célra külön kiképzett munkásokat. Természetesen, ez több költséget jelentene s minthogy Romániában nincs olyan hatalom, mely a vállalatokat a munkások életének és testi épségének oltalmazására szorítaná, ezért még tovább is véresek lesznek azok a milliók, amelyeket Resicán és máshol, szereznek a vállalatok urai.

Nyugtázás. A nagyváradiak támogatására a következő összegek folytak be: Brassó 1000, Lónya 1000, Vulkán 500, Lupény 2000, Kolozsvár 2700, Petrozsény 2000, Vulkán 1000, Kolozsvár 3500, Boksa-Romána 500, Crişeni 1000, Resica 5000, összesen 20.200 lei.

Nyilatkozat. Alulírott ezennel bocsánatot kérek Kolozsvár összes szervezett vasmunkásaitól, amiért a múltban több bérmozgalom alatt nem szervezett munkáshoz illően viselkedtem. Ígérem, hogy a jövőben, minden tekintetben, mint fejedelmezt és öntudatos szervezett munkás fogok viselkedni. — Cluj, 1927. évi július hó 12-én. Szegedi Sándor s. k., vasesztergályos. Előttünk: Beck Jakab s. k., Lusztig Rezső s. k.

Nyilatkozat. Alulírott ezennel bocsánatot kérek a lupényi vas- és fémmunkás csoport összes tagjaitól, azon cselekedetemért, hogy mint a csoport vezetője tagja, a tagok sorából az 1926. év folyamán indokolatlanul kiléptem. Valamint külön bocsánatot kérek Brátfáleanu és Mihaila elvtársaktól is, akiket indokolatlanul megbántottam, illetve rágalmaztam. Beismerem, hogy helytelenül cselekedtem és ígérem, hogy a jövőben hasonló cselekedetektől a legmesszebbmenőleg tartózkodni fogok és minden tekintetben mint fejedelmezt szervezett munkás fogok viselkedni. — Lupény, 1927 július 26. Moldován Márton s. k., vasmunkás. — Előttünk: Bessenyei András s. k., Hohn Ferenc s. k.

Felelős szerkesztő: Bartalis Sándor.

Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége

Gutenberg-könyvnyomda Cluj